

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

ในโลกแห่งความเป็นจริง ไม่ว่าภาวะเศรษฐกิจจะเป็นเช่นอย่างไร กิจกรรมการเคลื่อนย้ายและการขนส่งสินค้าและบริการทางด้านโลจิสติกส์ยังมีความจำเป็นควบคู่อยู่กับระบบเศรษฐกิจ โดยเฉพาะยุคที่เป็นโลกาภิวัตน์และไร้พรมแดน ธุรกิจจะแข่งขันกันในเรื่องของการบริหารจัดการให้ต้นทุนต่ำสุด การบริการที่รวดเร็ว และตอบสนองความพึงพอใจกับลูกค้าให้ดีกว่าคู่แข่ง ซึ่งธุรกิจจะมีการบริหารจัดการเช่นนั้นได้ จะต้องมีบุคลากรที่มีคุณภาพและมีจำนวนที่เพียงพอ แต่จากปรากฏการณ์ดังกล่าว พบว่า ภาคธุรกิจมีความต้องการบุคลากรโลจิสติกส์ของภาคธุรกิจมีมากกว่าผู้ผลิต (สถาบันการศึกษา) ซึ่งแนวโน้มความต้องการบุคลากรด้านโลจิสติกส์ของไทยยังคงเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว “นับตั้งแต่ปี 2548-2553 โดยมีความต้องการเพิ่มขึ้นจาก 236,000 คน เป็น 319,000 คน เพิ่มขึ้นเท่ากับ 83,000 คน โดยเฉลี่ยต้องการกำลังคนปีละ 17,000” (หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ, 2553) สถาบันการศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนในศาสตร์โลจิสติกส์นี้ถ้าจะกล่าวถึงระดับอาชีวศึกษามีสถานศึกษาเปิดสอนประมาณ 38 แห่ง โดยเฉลี่ยจบการศึกษาแห่งละ 80 คน รวมแล้วจบการศึกษาประมาณ 3,040 คน ซึ่งจะมีนักศึกษาที่จบการศึกษางานส่วนเรียนต่อในระดับปริญญาตรี จึงทำให้เกิดการขาดแคลนพนักงานในระดับปฏิบัติการค่อนข้างมาก ระดับปริญญาตรีและปริญญาโทประมาณ 40 แห่ง มีนักศึกษาจบโดยเฉลี่ยปีละ 4,200 คน และระดับปริญญาเอกประมาณ 4 แห่ง มีนักศึกษาจบปีละประมาณ 20 คน ขณะที่ภาคเอกชนต้องการบุคลากรด้านนี้โดยเฉลี่ยต้องการกำลังคนปีละ 17,000 คน จากข้อมูลที่ได้กล่าวมานี้แสดงให้เห็นว่าสถาบันการศึกษายังผลิตบุคลากรตอบสนองความต้องการบุคลากรของภาคธุรกิจโดยรวมขาดไปประมาณ 1,360 คนถึงแม้ว่าการศึกษาเปิดสอนเพิ่มขึ้นจนมีจำนวนมากขึ้นในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ยของความต้องการของตลาดแรงงานในภาคอุตสาหกรรมแล้วก็ตาม แต่ในแง่ของคุณภาพบุคลากรที่จบการศึกษาไปนั้น ยังถือว่าไม่สอดคล้องกับความก้าวหน้าของวิทยาการ และความต้องการของภาคธุรกิจมากนักที่ต้องการบุคลากรระดับปฏิบัติการ สำหรับปัญหาการขาดแคลนแรงงานทางด้านโลจิสติกส์ยังส่งผลกระทบต่อความสามารถทางการแข่งขันของไทย คือประการแรก จากผลการสำรวจของธนาคารโลก (World Bank, Logistics Performance Index, 2010) พบว่า ดัชนีศักยภาพโลจิสติกส์ (Logistics Performance Index: LPI) ของประเทศไทยอยู่อันดับที่ 35 เท่ากับ 3.29 ในขณะที่อันดับ 1 เป็นประเทศเยอรมนี เท่ากับ 4.11 รองลงมาประเทศสิงคโปร์เท่ากับ

4.09 และประเทศญี่ปุ่นเท่ากับ 3.97 ประการที่ 2 ทำให้ต้นทุนโลจิสติกส์โดยรวมของประเทศสูงกว่าประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งประเทศไทยมีต้นทุนสูงถึง 18.6% ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ในขณะที่ประเทศพัฒนาแล้วเฉลี่ยอยู่ที่ 7-8% เท่านั้น ประการสุดท้าย คือ เกิดการซื้อตัวหรือแย่งตัวบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ของบริษัทข้ามชาติและบริษัทขนาดใหญ่ ทำให้ธุรกิจขนาดกลางหรือขนาดย่อมเกิดความอ่อนด้อยทางการแข่งขัน จำเป็นต้องรับงานช่วงต่อ (Sub-Contract) จากบริษัทข้ามชาติหรือบริษัทขนาดใหญ่ จึงไม่สามารถก้าวข้ามไปสู่ระดับสากลได้

การอาชีวศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการผลิตแรงงานระดับกลางป้อนให้กับระบบเศรษฐกิจ การจัดการอาชีวศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวได้ตรงความต้องการของอุตสาหกรรมอย่างทันต่อเหตุการณ์ โดยหลักสูตรต้องมีความยืดหยุ่นง่ายต่อการปรับเปลี่ยนให้ตรงกับความต้องการของอุตสาหกรรม กระทรวงศึกษาธิการพิจารณาเห็นสมควรกำหนดกรอบมาตรฐานหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในการประชุม ครั้งที่ 2/ 2549 เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2549 ได้อนุมัติกรอบมาตรฐานหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูง “กำหนดให้มีสมรรถนะที่ได้จาก มาตรฐานอาชีพหรือมาตรฐานสมรรถนะในสาขาอาชีพระดับเทคนิค ตรงกับความต้องการของสาขาอาชีพ สถานประกอบการ และชุมชน มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ แก้ไขปัญหา วางแผน จัดการ ตรวจสอบ ให้คำแนะนำ สอนงาน และบูรณาการความรู้อย่างเป็นระบบในระดับผู้ควบคุม รวมทั้งเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และกิริยาที่เหมาะสมในการทำงาน” (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ, 2549) สิ่งหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความมีประสิทธิภาพและมาตรฐานของคุณวุฒิดังกล่าว ได้แก่ คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาที่ได้รับวุฒินั้น ๆ โดยพิจารณาผลการเรียนรู้ของผู้สำเร็จการศึกษา ทางด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะด้านต่าง ๆ ในการประกอบอาชีพ รวมทั้งคุณลักษณะด้านอื่น ๆ ในการทำ การปฏิบัติตนร่วมกับผู้อื่นในสถานที่ทำงาน สังคม ได้อย่างมีความสุข ดังนั้นสถาบันการอาชีวศึกษาและอาชีพจึงควรมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานของคุณวุฒิผู้สำเร็จการศึกษาเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน ได้อย่างมีคุณภาพเพื่อความเชื่อมั่นให้กับสังคม สถานประกอบการในด้านคุณภาพและมาตรฐานของการอาชีวศึกษาและอาชีพ ให้มีคุณภาพครอบคลุม 3 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ, ด้านความสามารถพื้นฐานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานและด้านความสามารถทางวิชาการในการปฏิบัติงาน

ดังวิสัยทัศน์ที่ว่า “สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นองค์กรหลักที่มุ่งมั่นผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ” (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2552)

วิทยาลัยเทคโนโลยีระยองบริหารธุรกิจ เป็นสถานศึกษาซึ่งจัดเปิดสอน หลักสูตร หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาการจัดการ โลจิสติกส์ เป็นหลักสูตรที่มุ่งหวังให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณสมบัติเป็นที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการ ดังนั้นจึงได้จัดทำงานวิจัยในครั้งนี้ขึ้น เพื่อเป็นการกำหนดทิศทางของมาตรฐานคุณวุฒิดังกล่าวให้ชัดเจน มองเห็นเป้าหมาย และที่ทิศทางที่จะประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพของนักเรียนวิทยาลัยเทคโนโลยีระยองบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการจัดการ โลจิสติกส์ งานวิจัยในครั้งนี้ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะนำผลที่ได้จากการดำเนินงานมาใช้ประโยชน์โดยตรงกับวิทยาลัยฯ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ มองเห็นทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจน ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการศึกษาของวิทยาลัยฯ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา สาขาวิชาการจัดการ โลจิสติกส์ วิทยาลัยเทคโนโลยีระยองบริหารธุรกิจ
2. เพื่อศึกษาคุณสมบัติที่พึงประสงค์ที่มีผลต่อการจ้างงาน ของนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการ โลจิสติกส์
3. เพื่อเปรียบเทียบคุณสมบัติที่พึงประสงค์ต่อการจ้างงานกับความพึงพอใจผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา สาขาวิชาการจัดการ โลจิสติกส์ วิทยาลัยเทคโนโลยีระยองบริหารธุรกิจ
4. เพื่อจัดลำดับความสำคัญของการให้คะแนนคุณสมบัติที่พึงประสงค์ต่อการจ้างงานกับความพึงพอใจผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา สาขาวิชาการจัดการ โลจิสติกส์ วิทยาลัยเทคโนโลยีระยองบริหารธุรกิจ
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ คุณสมบัติที่พึงประสงค์ต่อการจ้างงานกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา สาขาวิชาการจัดการ โลจิสติกส์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย มีจำนวน 2 กลุ่ม คือ
 - นักศึกษาระดับชั้น ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.2) สาขาวิชาการจัดการ โลจิสติกส์ วิทยาลัยเทคโนโลยีระยองบริหารธุรกิจ จำนวน 36 คน
 - สถานประกอบการที่มีนักศึกษาระดับชั้น ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.2) สาขาวิชาการจัดการ โลจิสติกส์ฝึกประสบการณ์อยู่ จำนวน 36 คน

2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ควบคุมการฝึกงาน, นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.2) สาขาวิชาการจัดการ โลจิสติกส์ วิทยาลัยเทคโนโลยีระยองบริหารธุรกิจ ภาคเรียน 2 ปีการศึกษา 2555 ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2555 ถึงวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2555 จำนวน 72 คน ด้วยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานประกอบการ และนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.2) สาขาวิชาการจัดการ โลจิสติกส์ วิทยาลัยเทคโนโลยีระยองบริหารธุรกิจ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณสมบัตินี้พึงประสงค์ที่มีผลต่อการจ้างงานกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการ โลจิสติกส์ วิทยาลัยเทคโนโลยีระยองบริหารธุรกิจ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบความพึงพอใจผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการ โลจิสติกส์ วิทยาลัยเทคโนโลยีระยองบริหารธุรกิจ

2. ทราบคุณสมบัตินี้พึงประสงค์ที่มีผลต่อการจ้างงานของนักเรียนระดับชั้น ปวส.2 สาขาวิชาการจัดการ โลจิสติกส์

3. ผู้ใช้ประโยชน์ทางตรง

3.1 อาจารย์ผู้สอน สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตรงตามกรอบหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

3.2 นักเรียนระดับชั้น ปวส.2 สาขาวิชาการจัดการ โลจิสติกส์ เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน

4. ผู้ใช้ประโยชน์ทางอ้อม

4.1 สถานศึกษา เป็นที่ยอมรับของตลาดแรงงานและสถานประกอบการ และความน่าเชื่อถือด้านการผลิตผู้สำเร็จการศึกษาทางด้านสายอาชีพ

4.2 สถานประกอบการ ได้พนักงานที่มีประสิทธิภาพและตรงกับความต้องการของสายงาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หมายถึง สมรรถนะที่ได้จากมาตรฐานอาชีพหรือมาตรฐานสมรรถนะในสาขาอาชีพระดับเทคนิค ตรงกับความต้องการของสาขาอาชีพ สถาน

ประกอบการและชุมชน มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ แก้ไขปัญหา วางแผน จัดการตรวจสอบ ให้คำแนะนำ สอนงาน และบูรณาการความรู้อย่างเป็นระบบในระดับผู้ควบคุม รวมทั้งเป็นผู้มี คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และกิจนิสัยที่เหมาะสมในการทำงาน

คุณสมบัติที่พึงประสงค์ หมายถึง คุณสมบัติของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นสูง ชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาการจัดการ โลจิสติกส์ ทั้งหมด 3 ด้าน

1. ด้านคุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ หมายถึง การพัฒนานิสัยในการ ประพฤติ ปฏิบัติตนให้รู้จักรับผิดชอบต่อตัวเองและสังคม การพัฒนานิสัย ยึดหลักศีลธรรม ปฏิบัติ ตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี และรักในอาชีพของตน
2. ด้านความสามารถพื้นฐานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน หมายถึง ความรู้พื้นฐานที่ นอกเหนือจากห้องเรียนที่ทุกคนจะต้องฝึกฝนและฝึกจนเป็นกิจนิสัยในการปฏิบัติงาน
3. ด้านความสามารถทางวิชาการในการปฏิบัติงาน หมายถึง การประยุกต์ความรู้จากวิชา ที่เรียนมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด

สาขาวิชาการจัดการ โลจิสติกส์ หมายถึง เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและทักษะพื้นฐาน เกี่ยวกับภาษา สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ นำไปใช้ในการค้นคว้า เพื่อพัฒนาตนเอง และวิชาชีพด้านการจัดการ โลจิสติกส์ให้เจริญก้าวหน้า สามารถประกอบอาชีพใน หน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน หรืออาชีพอิสระอย่างมีประสิทธิภาพ

สถานประกอบการ หมายถึง หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และรัฐวิสาหกิจ ที่ดำเนิน กิจกรรมที่ก่อให้เกิดผลกำไร